

Dominique Cardon și Fabien Granjon: *Médiactivistes* (Ediția a II-a), Paris, Presses de Sciences Po, 2013, 197 p. Recenzie de Elena-Irina Macovei (RPS / OISS, iunie 2014).

Cartea celor doi sociologi, Dominique Cardon și Fabien Granjon, profesori la două universități prestigioase din Paris și membri ai unor centre de cercetare asupra mass-mediei și noilor tehnologii ale informației și comunicării, reprezintă o reflecție asupra utilizării mediilor alternative de către „*activiștii media*”, pentru a critica „*ordinea dominantă a informației*” și a crea „*circuite paralele ale informației*”. Încă din introducere, autorii pun câteva întrebări referitoare la producerea și difuzarea informațiilor, independența și diversitatea lor, formele de expresie, actorii care au dreptul de a le produce și difuza, statutul lor ca profesioniști sau amatori și „*natura canalelor de difuzare care separă mediile dominante de cele alternative*”.

Încercând să răspundă la aceste întrebări, cartea prezintă și o istorie a mediilor alternative și a „*activismului media*”, urmărindu-le parcursul încă de la început, din anii 1960, și până în prezent, în era internetului, descriind, în același timp, și cele două forme de critică pe care le propagă. Prima este „*critica față de hegemonie*”, prin care „*activiștii media*” se poziționează ca opozanți ai mediilor dominante tradiționale, preceptuate ca voci ale puterilor politice sau economice, având ca scop „*crearea unei contra-puteri*”. A doua, „*critica expresivistă*” se referă la producerea informațiilor pentru emancipare, experimentare și punere în valoare a unor concepții neobișnuite și originale. Altfel spus, „*activiștii media*” cer „*o largire a drepturilor de expresie ale persoanelor, propunând dispozitive deschise de luare a cuvântului, care trebuie să le permită să se elibereze de constrângerile impuse de formatele mediatice profesionale*”.

Apariția internetului reprezintă o „*ruptură tehnologică*”, care produce transformări deosebite ale mediilor alternative. Așadar, ce aduce internetul în plus față de celelalte medii alternative din trecut, adică „*presa revoluționară*” din anii 1960 și 1970 de orientare marxistă, „*mediile pentru comunități*” (precum femeile, muncitorii, țărani, indienii) de la începutul anilor 1970, care încearcă „*să așeze drepturile acestor comunități, limba lor, cultura lor*” și să obțină condiții de lucru mai bune pentru acestea sau „*posturile libere de radio*”, din anii 1970-1980, care se poziționează ca „*voci ale revoluțiilor, ale criticii sociale și ale luptelor de eliberare națională*”? Pe lângă reducerea drastică a costurilor de producție și de difuzare, comunicarea de tip *many to many*, diminuarea constrângerilor editoriale, probabil cea mai importantă schimbare datorată internetului privește „*cultura participativă*”, în sensul că teoretic orice persoană poate participa la producerea informațiilor grație interactivității oferite de mediile electronice.

Una dintre concluziile autorilor, pe care am reținut-o ca foarte importantă, se referă la autonomizarea mediilor alternative, în sensul că ele se distanțează la un moment dat de mișcările sociale care au dus la crearea lor, „*pentru a stabili în mod autonom revendicări care au ca miză democratizarea comunicării de masă*”. Mai mult, „*astăzi, această autonomizare se regăsește în continuare consolidată pe internet, prin faptul că indivizii, ei înșiși, își revendică libertatea lor de expresie și inventează structuri de acțiune care asociază foarte strâns producția informației și acțiunea colectivă. Cu toate acestea, ar fi naiv să anunțăm sfârșitul mediilor alternative și dizolvarea lor în cultura participativă unde toți cetățenii ar deveni, ei înșiși, medii*”.